

2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XXIV):

uman, universal și etern – „și nimicește tirania papistășească și turcească”

- o mănăstire fără bibliotecă este ca o masă fără bucate!

uman, universal și etern
Salvați LIMBA LATINĂ
Dosarele
patrimoniului (XXIV)

„și nimicește tirania papistășească și turcească”

N. Olahus demască intrigile politice și diplomatice

Firele istoriei se deapănă și se țes aieva în fața ochilor noștri ...
în corul bisericii parohiale a orașului a fost înmormântat solul francez Leodegar de Montaignac?

Operele lui Erasmus au fost interzise
care lipsește de la slujbele religioase va fi bătut în butuci!

Indigenous Languages
2019
Anul CĂRȚII în ROMÂNIA
Romanian Villages
Explore a village and discover centuries old architecture and traditional ways of life

Operele lui Erasmus au fost interzise - la Conciliul de la Trent (1545-1563) - setea de instruire a umaniștilor rămânând, din vremea renașterii supraviețuind conceptul că «fără operele clasice totul ar fi fost „claustra sine armario quasi castrum sine armatorio” – „o mănăstire fără bibliotecă este ca un castel fără arsenal”»; ulterior, Thomas de Kempis a adăugat că o „mănăstire fără bibliotecă este ca o masă fără bucate, o grădină fără flori sau un local de bursă fără bani”. Promovând necesitatea însușirii limbilor clasice, se zicea că „dacă vrei să înveți gramatica, legile stilului, prozodia, filozofia, retorica, matematicile, artele, medicina, atunci studiază mai întâi limba elină”. În urmă cu cinci secole, în Țările de Jos, Nicolaus Olahus era considerat un mentor unanim acceptat, relațiile sale cu umaniștii batavi și flamazi fiind întreținute printr-o corespondență inedită cu peste 120 de personalități, între acestea amintind pe papa Clement al VII-lea, împăratul Carol Quintul, regi, principii, cardinali, diplomați, episcopi, etc. Era epoca luptei vestiților umaniști, de combatere a scolasticismului și împrăștierea metodelor de învățământ, redescoperindu-se civilizația antică și caracterul ei profund „uman, universal și etern”. Scrisorile lui Olahus se încadrau în categoria de „epistolae familiares” (epistole intime), la modă în acele vremuri, în care ziarul nu era inventat, iar nevoia oamenilor de a comunica (știri și fapte mai importante) lua amploare. Se știe că 611 scrisori (parțial publicate) au rămas de la Olahus (din 1684 în arhiva

prințului Esterhazy de la Kismárton), Arnold Ipolyi afirmând: «**Nu odată scrisorile lui Nicolaus Olahus demască intrigile politice și diplomatice în legătură cu marile probleme la ordinea zilei.** „Ele ne ajută să înțelegem evoluția evenimentelor viitoare, aflate în pregătire, ca și păreri și știrile în legătură cu aceste evenimente. **Firele istoriei se deapănă și se țin aievea în fața ochilor noștri, putând lua astfel cunoștință de opiniile bărbaților care acționează, de cauzele care i-au îndemnat să acționeze.** Întreaga lui corespondență este o interesantă sursă chiar și în ce privește cunoașterea istoriei culturale și literare a epocii sale».

Reținem o notă, la textul citat: „**Familia Esterhazy descinde din Ursula Olahus, sora lui Nicolaus Olahus**”. Dosarul corespondenței umanistului Olahus, trebuie redescoperit, fiind important pentru istoria întregii comunități europene.

Cunoașterea realității românești a veacului al XVI-lea, reprezintă o muncă relativ anevoioasă, cei pasionați de istorie putând să apeleze și la o sursă de informații prea puțin cunoscută: mărturiile călătorilor străini.

Să urmărim prezentarea lucrării „*Călători străini despre țările române*”, îngrijită de Maria Holban (1968): «Această valoare de izvor a descrierilor lăsate de martorii oculari care s-au perindat prin țările noastre le-a impus de timpuriu atenției istoricilor. Încă de la începuturile istoriografiei noastre moderne, unul dintre întemeietorii ei, Nicolae Bălcescu, nu uita să menționeze, în importantul său „*Cuvînt preliminar pentru Dacia*”, scrierile „făcute de deosebiți călători în locurile noastre și tipărite în mai multe limbi”. Curând după aceea începu și reproducerea în periodicele istorice ale vremii sau în publicații de izvoare a unor relații de călătorie, astfel cum întâlnim în înseși paginile „*Magazinului*” lui Bălcescu și Laurian, în „*Tesauru de monumente istorice pentru Romani*” editat de Al. Papiu Ilarian, în „*Archivu pentru filologie și istorie*” al lui T. Cipariu, în „*Uricariul*” lui Th. Codrescu sau în „*Archiva istorică a României*”, tipărită de B.P. Hasdeu.»

Prin descrierea călătoriei lui Pierre Lescalopier (1574) descoperim primele sale impresii pășind pe aceste meleaguri: «Această țară, împreună cu Moldova și cu cea mai mare parte din Transilvania, a fost populată de coloniști romani din timpul împăratului Traian; căpitanul lor se numea Flaccus, care a dat țării acest nume nou de **Flacchia**, zisă prin alunecarea limbii, „**Wlacchia**”. Locuitorii acestei țări se socotesc drept urmași adevărați ai romanilor și-și numesc limba lor „românească”, adică romană (n.a.: *Ils nomment leur parler romanechte, c'est-à-dire roumain*); (...) Ei urăsc foarte tare pe papă și biserica romană și cinstesc pe voievodul lor ca pe Dumnezeu și în toate acțiunile lor îl pun întotdeauna în frunte. Ei beau peste măsură: *primul pahar este în sănătatea lui Dumnezeu, al doilea în sănătatea voievodului, al treilea în a sultanului, al patrulea în sănătatea tuturor bunilor creștini, /.../, între care nu ne cuprind și pe noi, al cincilea îl beau pentru pace, iar al șaselea încep să-l închine pentru cei de față*, cu mari ceremonii și cu urări de mîntuire, sănătate, drum bun și întoarcere bună, de împlinire a dorințelor etc. Închinînd astfel, se scoală în picioare, ținînd sus băutura, beau stînd drepti și te prețuiesc mult dacă faci ca ei. (...) Apoi am trecut muntele pomenit, (...) și în vîrf am găsit prima strajă din Transilvania, într-un mic castel care nu are nici o ușă și ei intră înăuntru cu o scară pe care o trag după ei. Acest castel se numește Bran, de unde am scoborît la „Neustadt”, sat de germani de origine saxonă; ungurii și românii îl

numesc **Cristian**. Acolo am găsit o biserică întocmai ca ale noastre și intrând înăuntru am ascultat slujba lor de seară în limba latină care m-a bucurat, dar auzind la sfârșitul unui imn că se rugau: „și **nimicește tirania papistășească și turcească**”, am înțeles că sunt luterani. Vitraliile și pereții zugrăviți cu povestiri sfinte erau ca ale noastre și preoții erau îmbrăcați ca ai noștri. (...) M-am dus să dorm la Brașov (n.a. Brassowia), pe care sașii îl numesc Kronstadt. (...) Credeam că sosisem la Mantova, atât este de frumos orașul, cu case pe dinafară, toate vospite în ulei, cu biserici frumoase, ziduri bune, pardoseală frumoasă, populație civilizată și îndatoritoare». Să urmărim relatarea lui Lescalopier în drumul spre Sibiu, după ce a trecut prin Codlea și Făgăraș. «În ultima zi am prânzit la Fofeldea, sat locuit de unguri, germani și români, adică păstrînd graiul german și român. Am dormit la Cașoț (...). În această zi am trecut prin 12 sau 15 sate unde locuitorii vorbesc românește, fiind totuși supuși ai voievodului Transilvaniei. În prima zi a lunii iulie 1574 ne-am dus să prânzim la Sibiu (n.a. Hermestat - Hermannstadt), oraș mare și frumos, cu casele zugrăvite pe dinafară, și locuit numai de germani, care fac neconținut de strajă la porți, deși întreaga această țară este în bună pace sub ocrotirea sultanului. Ungurii îl numesc Szeben, după numele râului care trece pe acolo; (...) Ne-am plimbat toată ziua prin tot orașul, ducîndu-ne la palatul unde se împarte dreptatea, pe la biserici, care sînt tot atât de frumoase ca ale noastre, dar sînt ale luteranilor, apoi pe sus pe zidurile orașului și în tot locul.» O notă semnalează că **în corul bisericii parohiale a orașului a fost înmormântat solul francez Leodegar de Montaignac**, care a murit la Sibiu la 15 octombrie 1574, întorcându-se de la Constantinopol. În „**Cronica Sibiului**”, Emil Sigerus preciza că - înainte cu trei ani (la 1571) - „după moartea superintendentului Martin Hebler, sediul episcopal este mutat de la Sibiu la Biertan” și că „se reconstruiesc turnurile pielarilor, pânzarilor și țesătorilor, puternic avariate de ultimul incendiu”. Același Sigerus consemna că - în 1577 - „**Magistratul orașului face cunoscut că fiecare enoriaș care lipsește de la slujbele religioase va fi bătut în butuci** (in die Fidel gespannt)”.

va urma

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xxiv-uman-universal-si-etern-si-nimiceste-tirania-papistaseasca-si-turceasca-o-manastire-fara-biblioteca-este-ca-o-masa-fara-bucate-142986.html>

The image shows a screenshot of a website header and navigation bar. At the top left is the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". To the right is an advertisement for "Apartamente Sibiu" with contact information: Telefon: 0799 324 356, Email: dekaconstruct@yahoo.com, Adresa: Șoseaua Alba Iulia, nr 110 Sibiu. Further right is another advertisement for "Apulum Residence". Below these is a red navigation bar with menu items: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area shows the start of an article titled "Dosarele patrimoniului (XXIV): uman, universal și etern - „și nimicește tirania papistășească și turcească” - o mănăstire fără bibliotecă este ca o masă fără bucate!". The author is Marius HALMAGHI, dated 04.04.2019 23:08, with 252 views and 0 comments. An image of hands working on architectural plans is visible on the right side of the article preview.

În: **Tribuna**, 04 aprilie 2019